

”מה נִוֶּרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה”

אֲנִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל

מְדַרְשׁ אַאוֹשְׁוויץ

דן סֵתֶר

אַזְהָרָה:

הַחֲבֹר מִכִּיל תְּכַנִּים קָשִׁים מְאֹד

מהדורה ראשונה - אלול התשפ"ה

כל הזכויות שמורות

לתגובות daniadn@gmail.com

שאר חיבורי המחבר בבלוג 'דרכי נועם' בכתובת:

danisetter.blogspot.com

חיבור זה מוקדש לעילוי נשמת ששת מיליון
היהודים שנרצחו בשואה ובתוכם מיליון היהודים
שנרצחו באושוויץ וביניהם קרובי היקרים:

סבא רבא

יצחק ליבוביץ הי"ד

סבתא רבתא

ציפורה ליבוביץ הי"ד

ובתם

חיה ויצה הי"ד

שנעקדו על קידוש השם

ת.נ.צ.ב.ה

תּכּן עֲנִינִים

5	פּתּחון לֵב
11	מְדַרֵּשׁ אָאוּשׁוּוִיץ
35	עֲזָרָה רֵאשׁוּנָה אֲמוּנִית

פתחון לב

מזה תקופה חש אני צורך פנימי להביא גם את הגרועים בקורות עמנו אל תוך הקדש, עלי-ספר, ולהסמיכם לפסוקים. לא דבר חדש הוא זה. ירמיהו הנביא עשה זאת במגלת איכה, רבותינו עשו זאת במדרש איכה רבה, רבי נתן נטע הנובר עשה זאת ב"יון מצולה", רבי שבתי הכהן (הש"ך) עשה זאת ב"מגלת עיפה", וכל אלו ירדו לפרטי הזועות. ודאי, קטנה מתני ממתנם, אך פטור בלא כלום אי אפשר, ובפרט שכך הורו גדולי הדור וצ"ל בתאריך ז' טבת תדש"ם, עת פרסם "גלוי דעת מאת חברי מועצת גדולי התורה שעל ידי אגדת ישראל באמריקה" אשר נחתם על ידי הרבנים הגאונים משה פינשטיין, יעקב קמנצקי, ישראל שפירא מבלוזוב, יעקב יצחק הלוי רודרמן ומרדכי גיפטר ושם נכתב כי "לנו ולבנינו הרי צפויה הסכנה כי במרוצת הזמן ובהרגל החיים פן יפוג הכאב מלבנו, ופן ישתכח חלילה מזכרוננו גדל האסון ועמק הצרה אשר באתנו, כי דור הלך ודור בא, ושרידי החרב אשר אתנו, אלה אשר ראו בעיניהם ואשר סבלו על בשרם את טרף השואה, מתמעטים והולכים בעוונות

הרבים, ובנים אשר ילדו, דור החדש אשר לא ראה את תפארת בית ישראל וקדשיו שעלו על המוקד, איך יזכרו את גאון יעקב אשר נפל, ובמה יתעוררו להוריד דמעה על השרפה אשר שרף השם?"

משה רבינו עליו השלום צוה לאחר מות שני בני אהרן: "ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה'" (ויקרא יו). גם ירמיהו התפלל להשם ובקש: "מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכה יומם ולילה את חללי בת עמי" (ירמיהו ח כג). ידענו גם ידענו כי הקלוקחים למיתה בקשוננו שנוריד עליהם דמעה. לו יהא חבור זה לעזר כדי להוריד דמעה אחת על הקדושים - דיני.

על אודות הכרח ההשתתפות בצערם של ישראל כתב רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל (יערות דבש, א ז): "ולכך כל צערי בצער אחינו בני ישראל, וחלילה לנו למנע רגע אחד מבלי שתוף בצערן. ולדמות במחשבותינו כאלו אנו יושבים שם ובא עלינו גוי אכזרי בקרדמות וחרבות שלופות, גזלו וחמסו כל אשר לנו, ופוצעים בנו, ועינינו רואות שהורגים מחמדי עין, עד אשר עוללים שאלו לחם ואין, גם אחר כך מגרשים אותנו כו' ודמו זאת במחשבתכם כאלו הדבר עמכם בפעל - ידעתי כי תרדנה

עיניכם דמעה מאין הפוגות, וירב תאניה ואניה. ומה הבדל יש אם אנו יושבים פה תהלה לאל, ובנחלתו בטח, ואחינו עצמנו ובשרנו, אשר בבטן עושונו עושיהם, יושבים ברעה גדולה צרה ומצוקה!?"

וכך כתב על עצמו זלמן גרדובסקי הי"ד, עד לזועות משרפות אושוויץ, כיצד הוא "לא יכול אפלו כעת, כאן, בגיהנום שלי, לבכות כלל, כיון שאני טובע בכל יום בים, ים של דם, גל אחד רודף את השני. אין רגע שבו תוכל לחדר לפנה משלך ושם להתישב לבכות, לבכות על החרבן. המות הקבוע והשיטתי, שכאן הוא החיים היחידים של כל החיים, מחריש, מבבלבל, מטשטש את תחושותיך. אינך יכול לחוש, להרגיש, אפלו את הסכל הגדול ביותר. החרבן הפרטי נבלע על ידי הכללי... רוצה אני כעת, וזו משאלתי היחידה, שאם אני איני יכול לבכות אותם, שעין זרה תניח לדמעה לפל על אהובי".

אכן, קשים הדברים לקריאה, ולא כל לב יכול לעמד בהם, אך קשים הם היו אלפי מונים מכך בהוייתם, בהתרחשותם. אף אני בפעם הראשונה שפגשתי בתאור המפרט נרתעתי, הסבתי פני ממנו ולא נכנסתי לעמקו אלא אחר כעשר שנים, ובאפן לא

מכון. היה זה מנגנון ההדחקה הנפשי שהרחיקני מפגישה עם התכנים הקשים.

כשם שיש מנגנון הדחקה פרטי, כך יש מנגנון הדחקה לאמי, המעדיף להתמקד בעתיד ולא בעבר, לשכח את הרעות ולהתמקד בטובות. אלא, שאין זו הנחית התורה בכל הנוגע למעשה עמלק וסבלו של עם ישראל.

סבורני שבכתיבת חבור זה מממש אני את צווי התורה "זכור את אשר עשה לך עמלק" (דברים כה ז), שכלול הוא אף בלשון הפסוקים "זכר ימות עולם, בינו שנות דר ודר, שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך" (שם לב ז), וכן "למען ידעו דור אחרון, בנים וילדו, יקמו ויספרו לבניהם" (תהלים עח ו). אין המדבר בזכרון בעלמא, אלא זכרון שמטרתו להביא אותנו למצוה הנוספת הכרוכה בו, והיא (שם כה יט) "תמחה את זכר עמלק מתחת השמים". ולא בכדי המילים "זכר" ו"זכר" בלשון הקדש זהות הן באותיותיהן ואך שונות בנקודן, כדי לרמוז לנו על הקשר בין זכירת העבר ובין החובה לכלות הרשעה בהוה, המטלת בעקרה על הזכרים, בבחינת "איש דרכו לכבש" (יבמות סה ב).

סגלתם של יסורי הגוף והנפש בזעזוע האדם מחבורו האדוק לעולם החמר, הנוטה להרדים את נפשו מממוש טבעה האלקי.

על כן, לדעתי הענייה, אין להסתפק אך בידיעה מתמצתת על אודות רצח כל המיליונים. סבורני שהנגיעה בכאבם, סבלם ויסוריהם של הקדושים היא עמק משג "קבלת היסורין" ההכרחי לקנינה של תורה (פרקי אבות ו ה) ובסגלתה לקשרנו לשלשלת הדורות ולעצב את אישיותנו וזהותנו היהודית של "ונברכו כך כל משפחת האדמה" (בראשית יב ג), שלא החלה מיום לדתנו הפרטית, אלא מעת היותנו לעם, וההשלכות האפשריות הקשות כל כך של עיבוד התקומות ברית אלקית זו.

אחתם בדברי איוב בסוף ספרו (איוב מב ב-ו): "ידעתי כי כל תוכל ולא יבצר ממך מזמה; מי זה מעלים עצה בלי דעת לכן הגדתי ולא אבין, נפלאות ממני ולא אדע; שמע נא ואנכי אדבר, אשארך והודיעני; לשמע און שמעתיד ועתה עיני ראתך; על כן אמאס ונחמתי על עפר ואפר".

דן סתר

נכד לנצולי אושוויץ ז"ל ונין לקדושי אושוויץ הי"ד

הערה:

הקורא חבור זה מתחלתו עד סופו עשוי להבחין בתאורים הנראים כסותרים אלו את אלו. הסבה שאינם באמת סותרים היא, שהעדויות על תהליך ההשמדה התפרשו על פני מספר שנים, והשתנו על פי פקדות הצוררים בשטח, וכללו מספר שיטות השמדה ומספר אתרי השמדה באושוויץ; וכן, נמסרו לנו על ידי מספר יעדים, כך שמתבקש הוא שהעדויות לא תהיינה זהות לחלוטין.

מִדְרָשׁ אֶאֱוֹשׁוּיִין

סֵדֶר גְּזִיקִין

מִכּוֹת

א. "וישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים" (בראשית לג ה). אלו הרשעים הארורים, שמנהגם כמנהג עשו. עם בואם לאשוויץ וישאו עיניהם ויראו את הנשים ואת הילדים ויפרידום באכזריות ממשפחתם: מאביהם, מסבם, מאחיהם. כל אב שפנה לעזור לאשתו הכה בחזקה בראשו עד זוב דם, לכל יהין להתקרב לאשתו וילדיו בשנית. עד שהיתה מחנה לו בידה שיעמד במקומו ובל יקרב.

ב. "כי דרש דמים אותם זכר לא שכח צעקת עניים" (תהלים ט ג). "דמים". אלו דמיהם של ישראל שנגרו מהם עד בואם אל מסדרונות המות של תאי הגזים, כאשר האיצו כם הרשעים בצרחות: "הלאה! הלאה! הלאה!" ותוך הכאת מכות אימות ואף תוך יריות אל תוך ההמון. "צעקת עניים". אלו צעקות בני ישראל, גברים, נשים וטף, שזעקו עד לב השמים בתוך מסדרונות המות.

בְּבֵא קָמָא

א. "ויגיעו עד שערי מות" (תהלים קו יח). בראשית, טרם בנו את מפעלי המות המשכללים, היו מכניסים את הנדונים למיתה לבקתה גדולה. ובה היו מתפשטים. אז היו מריצים אותם משם צרומים - ובכל מזג אויר, שלג, ברד וחמסין - אל הבקתה הסמוכה שהוסבה לתא גז.

ב. "אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר" (תהלים קמד ח). אלו מפקדי מלאכי המות הרשעים שהיו מדברים עם ישראל הרצוצים טרם רצחום ומאנים אותם ואומרים: "הגעתם הנה לעבד. מאחר וחילינו לוחמים בחזית, אותם אלה שמסגלים לעבד יהיו בסדר". כי אז יכלת לחוש כי התעוררה תקוה בקהל. אז פתח ואמר רשע אחר: זקוקים אנו לבנאים, לחשמלאים, לכל בעלי המקצועות. ואחריו פתח רשע נוסף בהצביעו על אדם אחד ושאלו: "מה עסוקך". והלה ענהו: "אדוני הקצין. חיט אני". "לגברים?" שאלו. "לגברים ולנשים". וענהו הרשע: "מצוין. אנו צריכים אנשים כמודך בסדנאות שלנו. ואת, מהו מקצועך?" - "אחות", ענתה לו. "מעלה. אנו זקוקים לאחיות בבתי החולים שלנו, עבור חילנו, אבל קדם תתפשטו. עליכם לעבר חטוי. אנו רוצים אתכם בריאים". והיהודים הקדושים נעשו רגועים יותר והחלו להתפשט. או אז פנה הרשע לחבריו ואמר: "רואים אתם?

כך יש לעשות את זה". אכן. מי שהיה מטיל ספק בדברי הצורר היה סופג מאתו מכות שוט אכזריות.

ג. "כי פי רשע ופי מרמה עלי פתחו דברו אתי לשון שקר" (תהלים קט ב). אלו הרשעים הארורים. שכן היה מנהגם כשאספו בית ישראל באולם ההפשטה הסמוך לתא הגזים. והיו מצוים עליהם לפשט בגדיהם באמרם שתכלית הדבר כדי לנקותם ולחטאם מכל מיני מגפות. והיו מקבעים וני עץ בקירות עבור בגדיהם, כדי שלא יתקלקלו ושלא יתרטבו כביכול, כמאה וחמשים ווים, ותחת כל וו מספר. והיו שחים להם: זכרו את מספר הקרס בו אתם תולים למען לא תזדקקו לחפש אחר בגדיכם לאחר המקלחת. ומתחת לוו הציבו ספסלי עץ, שיוכלו להתפשט בנוחות כביכול. והיו מזכירים לאנשים לקשר נעליהם זו לזו. שלא יאבדו. אך באין די מקום לכלם היו שאלצו להתפשט בעמידה והיו משליכים בגדיהם בערבוביא.

ד. "אשתומם כשעה חדה ורעינהי יבהלנה" (דניאל ד טז). ושעה שלמה היתה חולפת עד שאלפים יהודים קדושים היו מסימים לפשט בגדיהם. שעה שלמה של צער ויגון.

ה. "מי המרים המאָררים" (כמדבר ה יח). והיו קובעים הרשעים ראשי דוש בתקרה להונתם כאלו ויצאו מים מהם. ובפנות התא היו תעלות לנקוז מים כביכול. ומי שהיה בידו סבון היו מתירים לו להכנס עם הסבון. והיו תולים שלטים בקירות האולם וכס נחקקו המילים "חטוי", "מקלחות", "אמבטיה", ומשפטים במספר שפות כגון: "הנקיון הוא טוב". "כנים יכולים להרג". "רחץ את עצמך". "לאזר החטוי".

ו. "והפשיטו אותך בגדיך ולקחו כלי תפארתך והניחוך עירם ועריה" (יחזקאל טז לט). אלו נשות ישראל הקדושות שהכריחום הרשעים לפשט בגדיהן טרם רצחום למען ישתמשו בבגדיהן ויקימו "הרצחת וגם ירשת" (מלכים א כא יט). ואף במצבן הנורא והאיום הזה היו מתכנסות פגימה ויושבות שפופות כדי להציל מעט מכבודן האבוד.

ז. "דרכי שאול ביתה ירדות אל חדרי מות" (משלי ז כו). שעה תמימה ארכה הצבת אלפי הקרבנות צמודים זה אל זה בתוך תא הגז טרם ינעלו עליהם הדלת.

ח. "לבי יחיל בקרבי ואימות מות נפלו עלי" (תהלים נה ה). כאותה אישה ששאלה את אנשי הזונדרקומנדו: "אמרו לי אחי, כמה זמן ארך המות? האם קשה הוא המות? האם בא הוא בקלות?"

ט. "תנו שכר לאובד ויין למרי נפש" (משלי לא ו). מעשה בשני יהודים מהונגריה שפגשו באולם ההתפשטות באיש מאנשי הזונדרקומנדו. וישאלוהו: האם עלינו לומר ודוי. ויען הלה: אכן כן. ויוציאו מבגדם בקבוקי יין שכר וישתו לחיים בשמחה. ויאמרו לו: חייב אתה לנקם את דמנו. חייב אתה לחיות. לחיים!

י. "ואבד חמש" (אסתר ט יב). חמש מדות בנדונות למות. ישנן השותקות. וכרחל לפני גזזיה נאלמה" (ישעיהו נג ז). ישנן המנשקות ובוכות ללא הרף. "ותשק להן ותשאנה קולן ותבכינה" (רות א ט). ישנן המדברות, ומה אומרות? אומרות: "הרי אני צעירות, ובקשי חיינו, חיים רוצות אנתנו". "אדברה וירוח לי" (איוב לב כ). וישנן הצועקות ותולשות שערן מתוך שגעון. "גזי גזרך והשליכי ושאי על שפים קינה" (ירמיהו ז כט). וישנן הצועקות ומוכיחות את השטנים רגע לפני מותן: "פושעים אפלים".

יא. "הן יקטלני לו איחל" (איוב יג טו). מעשה באיש הזונדרקומנדו יהושע רוזנבלום שראה באולם ההפשטה יהודי מבגר נשוא פנים, ערם כלו, וחש צורך לגשת אליו. היה זה בנו של הרבי מצאנז. אמר לו יהושע: תלבש משהו ותגיד ודוי. הזדעזע הרב ואמר: באמת? חוששני שיביצו לי. ענה לו יהושע: תלבש משהו ואני אשגיח עליך. וישאלהו יהושע: מה קורה פה לעם היהודי? כיצד הורגים ושורפים אלפי אנשים בצורה כה אכזרית? ויען בן הרב ויאמר: שה! אסור להתרעם נגד הקדוש ברוך הוא. כך רצון הבורא וצריך לקבל את זה באהבה. ויוסף ויאמר לו בהחלטיות: אתה תשאר בחיים ותספר לכל העולם מה שהרשעים האלה עשו עמנו. וילווהו יהושע עד תא הגז. וכה היתה בקשתם של יהודים רבים טרם נלקחו למותם: תספרו מה שנעשה עמנו פה!

יב. "תסתירני מסוד מרעים" (תהלים סד ג). וכך היו נוהגים הרשעים בכל אותם יהודים פקחים שחשו בתרמית ועל כן גלו עצבנות ועוררו אי שקט בין הקרבנות טרם נלקחו למיתה, שכנסום יחד עם היהודים שנותרו מחוץ לתאי הגזים מפאת חסר מקום בתאי הגזים, והוליכום אל מאחורי בנין המשרפות, שם נורו בערפם בידי הרשעים.

יג. "אכלני הממני" (ירמיהו נא לד). וכך היו נוהגים בעמך ישראל המובלים ברכבות המות לאשוויץ בלילות. היו מורדים מהרכבות ומול פניהם אלמות אור חזקות ומסנורות. הצוררים היו סובכים אותם מלויים בכלבים. הקרבנות היו שואלים את האסירים שברציף: אנה הגענו. אך אלו האחרונים נאסרו להשיב להם דבר. והיו נכנסים מזעזעים ועצובים לאולם ההפשטה. וחלקם היו אומרים בסערת נפשם: "מלאך המות". "הם הולכים להרג אותנו".

יד. "דבק לשון יונק אל חכו בצמא" (איכה ד ד). אלו הפעוטות והילדים שהיו מעלפים בצמא לאחר ימים ארכים ברכבות המות ללא כל שתיה והיו זועקים לאמותיהם: מים מים. והצוררים היו משיבים: פשטו בגדיכם ואחר כן תקבלו תה. גם קפה ועוגה מוכנים מהצד השני. אם תתפשטו מהר - תקבלו מהר. האכל והקפה מתקררים. והמים, הם קרים. אסור לשותות מהם.

טו. "כי קרכו כתנור לבם" (הושע ו ז). אלו התנורים שהיו מסיקים בהם תאי הגז טרם היה נכנס משלוח המומתים. וזאת כדי שפעלת הגז תהא מרפזת יותר. כמו גם התקרה, שהיתה נמוכה מאותו טעם.

טז. "מוסר אכזרי" (ירמיה ל יד). זה היה מוסר הצוררים. שבתוך תא הגזים היו מכניסים בראשית את הנשים והילדים ורק לאחר מכן את הגברים. לשם "שמירת המוסר" כלשונם הטמאה.

יז. "כל היום לחם ילחצני" (תהלים נו ב). וכך היו מעשיהם. לאחר שהקהל פשטו בגדיהם, היו פותחים הרשעים את דלת אולם הגז ודוחפים את הנשים במכות וצעקות פנימה. כשאלו הבינו שלמיתה הן עומדות היו מנסות לצאת מדלת הכניסה. אך אז היו הצוררים דוחפים ומכים את הגברים שנותרו באולם ההפשטה שייכנסו פנימה. ויורים באויר. והגברים היו נדחפים ובורחים בבהלה אל תוך אולם הגז.

יח. "כי מלאו מחשבי ארץ נאות חמס" (תהלים עד כ). אלו אולמות המות שבהם היו נדחקים בני ישראל זה בזה. שהיו מלאים חשך רשעת הגזים. ומלאים עד אפס מקום. ולא בדרכי נעם היו מכניסים לתאי המות כשהיה משלוח גדול. אלא היו מכים בהם מכות רצח ומשסים את הפלכים בהם כדי שימלאו את תאי הגז. שורות שורות. ראשם כלפי הקיר. ואם לא היה מקום לכולם לעמד צפופים צפופים, היו הרשעים זורקים את הילדים מעל לראשי ההורים. ואם עם כל זאת לא נותר מקום למי מהנדונים בתא הגז, היה נלקח סמוך לכבשן ונורה בערפו.

יט. "שפכו דמם כמים" (תהלים עט ג). מעשה בעלמה צעירה שאלצה כשאר הנשים לעמד בחסר צניעות מול הצוררים. נאזרה בגבורה ואמרה להם: אתם פושעים אפלים המסתכלים עלי בעיני חיה צמאות. לא תצלח מלאכתכם להשמיד את כל היהודים. ואתם תשלמו טוב גמולכם עבור כל זה. ותקפץ ותסטר שלוש פעמים למנהל המשרפות ההמום. ויכיה בראשה וגבה. וכך נכנסה לתא הגזים, בראש מבקע ומדמם.

כ. "ונבחר מות מחיים" (ירמיה ח ג). מעשה בשלשת אלפי נשים קדושות שנכלאו בצריפי אושוויץ משך שלושה ימים רצופים. ללא כל אכל, שתיה ובגוד. בסיומם קבלו מזון מעט מן המעט. חמשה ימים לאחר מכן שוב כלאום. הותירו לקפא בקור, אז העמיסום על משאיות. ויובלון המשאיות אל הקרמטוריום וישפכום בפתחו כחצץ המטל עלי ארץ. מחוצות האחת על חברתה. מעלפות, חבולות, גונחות ונאנחות. אלו שהיה בהן כח לדדות אל אולם ההתפשטות הלכו בעצמן. ואלו שלא היה בהן כח לעמד נשאו בידי הזונדרקומנדו אל אולם ההתפשטות. כאשר הבינה אחת מהן כי קרב המות, ותען ותאמר: "סוף סוף הגיע הרגע המאשר עליו חלמתי". וכך הובלו אל מותן בזעקות ובכי מר.

בְּבֵּא מְצִיעָא

א. "אלי אלי למה עזבתני רחוק מישועתי דברי שאגתי" (תהלים כב ב). אלו הקדושים שעלו בסערה השמימה, והיו צועקים, והיו זועקים, והיו בוכים, עד לב השמים. לא מלים היה אפשר לשמע מהם, לא משפטים. אבל זעקות, וצעקות, תוך שהם דחוקים זה בזה. חנוקים מחם ומצמא וממתינים למותם.

ב. "וישאו קולם ויבכו בכי גדול" (שופטים כא ב). אלו הקדושים שתקף לכניסתם לתאי הגז היו פורצים בבכי נשים. ילדים. גברים. ואף שהונים הרשעים, היו מהקדושים שאמרו: "הנה, עומדים למיתה אנו".

ג. "וספדה הארץ משפחות משפחות לבד" (זכריה יב יב). אלו משפחות ישראל שהיו נעמדות ומסתדרות יחדו בתא הגז, מתכוננות למותן. וכך נספו.

ד. "עת לחבוק" (קהלת ג ה). באותה עת שנכנסו לתאי הגז היו נכנסים בחלקם מחבקים. להקל מעט מחרדתם.

ה. "חמת מלך מלאכי מות" (משלי טז יד). אלו מלאכי המות הצוררים. כשהתא התמלא בקדושים היו המאוררים שבו פוסקים מעבודה, ואז היה פוקד המפקד על עוזרו: "תגמור עם זה!" והיה מוציא ממכוננית הצלב האדם, שנועדה להונתם,

שנסעה מאחורי השלוחים למות, תבה שהכילה את הגז, בצורת אבנים כחולות וירקות, פטיש וסכין מיחדת. והיה חובש מסכת גז, פותח התבה בעזרת פטיש וסכין, ושופך את תכנה דרך האשנב, שהוא סורג העשוי ממתכת מנקבת שהיה מגיע כמעט עד רצפת תא הגז, וסוגר האשנב. ואחר כך היה משיב הכל למכונית.

ו. "כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבת בשעריך" (דברים יז ח). וכך היו דורשים מקרא זה. "כי יפלא ממך דבר למשפט". פלא הוא בעיניך משפט זה שעשה אלהים בישראל. "מה חרי האף הגדול הזה" (דברים כט כג). "בין דם לדם". אלו דמים שהיו שופעים מישראל בעת שנחנקו בגז. דם היוצא מהאף. דם היוצא מהאזן. דם היוצא מהפה. דם הנוסת. דם המכות. "בין דין לדין". בין אלו שנהרגו בסקילה, שרפה, הרג וחנוק. "דברי ריבת בשעריך". אלו המריבות שהתחוללו בתוך תא הגזים. כאשר גבישי הגז התפשטו מלמטה, וכל אחד ניסה לברוח מהגז ולטפס למעלה, כך שהזקנים והחלשים והילדים נתמעכו למטה.

ז. "זרע וקציר וקר וחם וקיץ וחרף ויום ולילה לא ישבת" (בראשית ח כב). אלו משרפות המות באושוויץ. לא ישבתו.

ח. "כי היתה מהומת מות" (שמואל א ה יא). זו המהומה, הפחד והבהלה שהיו בתאי הגזים. הצוררים היו מכבים את התאורה. וכשהבינו הקדושים שהונו אותם הרשעים, היו דופקים על הדלתות, צועקים וזועקים. החזקים שבם נסו לטפס מעלה, לנשם אויר, או להגיע לדלת. החלשים, הזקנים, הילדים, השמנים, והחולים, נפלו ונמעכו ברצפה. כל אחד היה מנסה להציל עצמו. אנשים נשרטו, נפצעו ודממו במלחמה חסרת תוחלת זו. וכלם היו זועקים לעזרה בזעקות רמות. צועקים ובוכים. "והיית' לזענה" (דברים כח כה). ולאחר שהוציאו נשמתם היו נראות הגופות כשוכבות זו על זו, בצפיפות, וחלקן עמדו זקופות זו בצד זו, ובתא שרר חם נורא.

ט. "גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי" (איכה ג ח). אלו אותם הנרצחים שהיו זועקים לשמים לישועה ומיחדים שמו בקריאת שמע.

י. "קרעו ולא דמו" (תהלים לה טו). כשהיו זועקים הקדושים "שמע ישראל" היו הגרמנים מלגלגים ואומרים: "הנה, הם מבקשים מאתנו לזרק עוד רעל". שהיה "שמע ישראל" דומה באזנם ל"שמיס ריין" בגרמנית, שמוכנו "זרוק פנימה".

יא. "איש בליעל כרה רעה ועל שפתו כאש צרבת" (משלי טז כז). כך היו הנחנקים בגז. שלפוחיות היו נוצרות בעורם ומתבקעות. וצבעם היה אדם כאש.

יב. "מכה איש ומת מות יומת" (שמות כא יב). מכה איש - באיש אחד הכתוב מדבר. וכאן בתאי המות היו דוחסים עד אלפים וחמש מאות קדושים בכל פעם והיו ממיתים אותם באחת.

יג. "והמתה את העם הזה כאיש אחד" (כמדבר יד טו). עתים וגם "כאיש אחד" לא התקיים בנו. כמו בפעם שרקנו פחית גז לתא הגזים אך ראו שלא היה די בגז כדי להמית את כל ההמון. ואז צעק מלאך המות "תביא פחית מהר" כדי לסיים מלאכת ההמתה. והמות היה אטי מאוד ומיסר.

פְּנֵא פִתְרָא

א. "איש רע עין" (משלי כח כב). זהו הדוקטור הנאצי הארור. "טוב שברופאים לגיהנם" (קדושין פב א). שהיה מתבונן דרך חור דלת תא הגזים לראות שחדלו התנועות והצעקות וכך קובע מתי לפתחה. והיה פותח פיו הטמא ואומר: "הכל גמור". "Alles ist fertig". והיה עוזב המקום ונוסע במכונית הצלב האדם האדם הזה.

ב. "אז חלף רוח ויעבר ואשם" (חבקוק א יא). אלו המאוררים שהיו מפעילים הצוררים משך ט"ו דקות לאחר שסימו להמית ישראל בגז כדי להדיף שאריות הגז והצחנה, לאפשר הוצאת הגופות וכדי להמשיך לתעתע בבאים אחריהם. כמו כן היו שוטפים את רצפת הבטון היטב במים. מפזרים שכבי עץ עליה ומסידים הקירות. על מנת למחות כל עקבות של דם והפרשות.

ג. "עוד המים למבול לשחת כל בשר" (בראשית ט טו). אלו המים שהיו שופכים בתא הגז כדי להקל על גרירת גויותיהם הקדושות של ישראל על רצפת הבטון. דבר אחר, אלו המים שהיו שופכים בתאי הגז כדי לנקות הצואה, באשר היו מתפנים מחמת פחדם, וכדי לנקות הזהמה והדם שנוותרו לאחר מהומת הנרצחים, כדי להמשיך ולהונות את הבאים אחריהם כאלו הגיעו לשטף גופם.

ד. "כי קבור תקברנו ביום ההוא" (דברים כא כג). לעתים היו משהים את הגופות יום או יומים בתא הגזו. והיו מתנפחות. והריח היה נורא. נורא ואים.

ה. "כי גדול פים שברך מי ירפא לך" (איכה ב יג). לאחר פתיחת הדלתות נצפה הים. ים המות.

ו. "ותהי המכה גדולה מאד ויפל מישראל" (שמואל א ד י). כשהיו פותחים דלתות תא הגזים היו הגופות נשפכות ונפלות החוצה מן הדלת מרב עמס.

ז. "ולא היה ביום אף ה' פליט ושריד אשר טפחתי ורביתי איבי כלם" (איכה ב כב). אלו אותם מסכנים בודדים ששרדו את מתקפת הגז באולם הגזים. שלא זכו לכל חסד או חנינה. אלא מיד בראות אותם הצוררים היו ממיתים אותם ביריה. וכך היה מעשה בנערה אחת שנותרה חסרת הכרה ומחרחרת, יען לא שאפה די גז, ונורתה על ידי הארורים.

ח. "בלה בשרי ועורי" (איכה ג ד). והיו גופותיהם קלועות זו בזו. שוכבות זו על זו. נפוחות. חמות. שחורות. סגלות. פחולות. ורדות. תלוי בקרבנותן לשרוול מתכת הגז. צורת פניהם מטשטשת מרב סבל וענוי. מכסים בדם וצואה. והפרידום אנשי

הזונדרקומנדו בכח גדול זו מזו, אם בידיהם, אם בעזרת מקלות הליכה שהיו מצויים מתחת לסנטר הגופה, ואם בעזרת רצועות עור שהיו מלפפים סביב ידי הגופה או רגליה.

ט. "עד מה כבודי לכלמה" (תהלים ד ג). בראשונה היו כל ארבעה גברים מרימים גויה אחת. לתן לה מעט כבוד. אך חיש מהרה היו הרשעים מפסיקים מנהג זה ומחזיבים האסירים לסחב כל אחד גופה אחת. ללא עזרה. וכיצד יעשו כן. היו נעזרים במקל או בחגורה שהיו תופסים מתחת לסנטר כל גויה. וכך היו מושכים הגויה. כך משך יום שלם היו מפנים הגופות. יותר משנים עשר שעות ארכו כדי לשלף אלפים וחמש מאות גופות מתא הגז.

י. "כי נער ישראל ואהבהו" (הושע יא א). מעשה באחד האסירים יהודי יוני, שהיה מכנה בפי חבריו "פיקולו", משמע 'צעיר' ו'קטן', יצן היה מחפש בתא הגז אך ורק גופות של תינוקות וילדים. והיה שולפן ונושא אותן בידיו עד לכור ולכבשן.

יא. "ירדף אויב נפשי וישג וירמס לארץ חיי וכבודי לעפר ישכן סלה" (תהלים ז ו). כך נעשה באפר הקדושים, שלעפר שכן. והיה יוצא מצדו השני של הכבשן, והיו ממלאים בו קרוניות

ויוציאוהו לחצר המשרפה, וכשנאסף חמרים חמרים היה מובל במשאית, וחלק לאכרי הסביבה הפולנים או שנשפך בנהר הויסלה הסמוך, כמזון לדגים, בלשון הצוררים.

יב. "ואם שן עבדו או שן אמתו יפיל" (שמות כא כז). אלו האסירים שהיו מכנים "רופאי השנים", שהיתה מלאכתם בין תאי הגז לתאי המשרפה, אשר נגזר עליהם לקח צבתות ולפתח בחזקה פיהם של ישראל המומתים, עבדיו ואמהותיו של מקום המשלכים ברצפה, ולעקר את שני הזהב מפיהם, ולתלש טבעות ועגילי הזהב שהיו מוצאים, ומתיכים אותם למטילי זהב ומוסרים לצוררים, יחד עם השנים התותבות והמשקפים.

יג. "ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא" (ויקרא יג מ). אלו נשות ישראל המומתות. שלא די בבזיון, כי גם את שערן גזזו מהן לאחר הרעילון בגז. והיו גוזזין את שערן וממלאים בו שקים וחותמים אותם ושולחים לגרמניה יחד עם סכות הראש וכל הקשויטים.

יד. "ויעל עשנו כעשן הכבשן" (שמות יט יח). כבשן של אושוויץ מה טיבו. שהיה בוער בחזקה ותוך חמש עשרה דקות היה הופך

שלוש עד חמש גופות לאפר. שכך היו מסדרים קדושי ישראל לפני הכבשן. בקבוצות של שלש שלש גופות.

טו. "ועתה למה נמות כי תאכלנו האש הגדלה הזאת" (דברים ה כב). אחר הפרדת הגופות, ואחר בדיקתן הפרטנית, היו זורקים כחמשה עשר גופות על מנוף המונע בחשמל, ומרימים אותן כבולי עץ לקומה העליונה, שם, ליד התנורים, שני אנשי זונדרקומנדו היו סוחבים אותן מהמנוף, ושנים אחרים מכניסים אותן אל תוך התנור. ואש התפת הייתה אוכלת את הגופות, שהיו מתנועעות בחם כאלו חיות המה. אוי מה היה לנו.

טז. "יונק עם איש שיבה" (דברים לה כה). וידחפו וישכיבו במשרפות גופות גברים בין שתי גופות נשים. יען השמן העודף שבנשים הועיל לזרו השרפה. וגופות ילדים השכבו על גופות מבגרים כדי לגצל את חלל הכבשן נצול מלא. ומדי כמה דקות היו הופכים את הגופות כדי להחיש את תהליך השרפה באמצעות מזלגות מתכת מארכים.

יז. "גוי עז פנים אשר לא ישא פנים לזקן" (דברים כח ג). אלו הרשעים האורורים, שממונם חביב עליהם מגופם של ישראל, וכדי לא לכלות גז המות על לא דבר כביכול, היו שופכים את

החולים, הנכים והגוועים ברעב שהובאו במשאיות, הישר מן המשאית אל תוך כבשן האש הפתוח, כאלו היו אבני חצץ. אף יורים היו בהם אל תוך האש.

יח. "ואשרף אתו באש ואכת אתו טחון היטב עד אשר דק לעפר ואשלך את עפרו אל הנחל" (דברים ט כא). פחות מקילוגרם אחד של אפר. זה מה שנותר מאדם אחד. מלבד עצמות האגן, חוט השדרה, והברך, שלא היו נאכלים באש והיו מעברים מהכבשנים ונצברים במחסן. ומחויץ למחסן, מתחת לגגון, היו כותשים אותן במוטות עץ וברזל לגדל אבני חצץ. "ויגרס בחצץ שני הכפישני באפר" (איכה ג טז).

יט. "שתני בבור תחתיות" (תהלים פח ז). כך היו עושים בגופות הקדושים טרם בנו הצוררים את הקרמטוריום, ואף אחר בנייתם, כשלא עמדו בעמס המשלוחים ברפכות. היו סוחבים את הגופות לחצר בעזרת שש קרוניות פתוחות שהיו ממקמות על מסלה. בכל מריצה הטילו בין עשרה לחמש עשרה גופות. שם היו שלושה בורות בעמק של כמטר וחצי עד שלושה מטרים. רכודים בעצים. שכבה של עצים, ענפים דקים וענפים יבשים ושכבה של גופות, כשלוש שכבות ויותר של גופות ועצים. שכבה של נשים וילדים לחוד. ושכבת גברים לחוד. והיו

שופכים נפט או בנזין בפנות הבור, מבעירים מקל, זורקים וכך מדליקים, והיתה עולה אש בהירה. כך היו מעמיסים כחמש מאות עד אלף איש בבת אחת. ושורפים. וריח הבשר השרוף היה נשא באויר בכל עת.

כ. "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה" (ויקרא ו 1). והיו גופות הקדושים נשרפות ונאכלות בבורות השרפה לארץ כשתי יממות. שלשת אלפים ושש מאות גופות.

עֲזְרָה רֵאשׁוֹנָה אֱמוּנִית

"על כן אמרתי שְׁעוּ מִנִּי אֲמַרר בְּבָכִי אֶל תְּאִיצוּ לְנַחֲמֵנִי עַל שׁוֹד בַּת עַמִּי" אָמַר הַנְּבִיא יִשְׁעִיָּהוּ (כב ד).

נִדְמָה כִּי כָּל נִסְיוֹן אֲנוּשִׁי, וְאֶפְלוּ תוֹרְנִי (בְּסַגְנוֹן 'הַחֲטָא-וְעִנְשׁוּ'), לְהַצְדִּיק אֶת גּוֹרֵל עִם יִשְׂרָאֵל בְּשׂוֹאָה לֹא יוּכַל לְהַרְגִיעַ אֶת הַנֶּפֶשׁ הַהִמּוּמָה, כִּי אֵף יַעֲזוֹר חֲבִילוֹת שֶׁל קִשְׁיוֹת וְהַתְּקוּמָמוֹת פְּנִימִית נֶגְדַּ הַנִּסְיוֹן לְכַנֵּס אֶת כָּל הַצֶּעַר, הַיְגוֹן וְהַאֲנָחָה לְסִבָּה נִטְעָנָה, פְּלוֹנִית אוֹ אֱלֻמוּנִית, וּבְכַחֲיִנֵּת מָה שֶׁאֲמָרוּ חַז"ל (אבוֹת ד טו) כִּי אֵין לָנוּ מִיִּסוּרֵי הַצְּדִיקִים.

לְכֵן, פֶּתַח לְעֲזְרָה רֵאשׁוֹנָה אֱמוּנִית אֲנִי מוֹצֵא בְּעֲצָמֵי - וְאוּלַּי יִמְצְאוּ בוֹ גַם אַחֵרִים מְעַט נַחֲמָה - רַק מִתּוֹךְ הַתְּלוֹת בְּאֱמוּנָה כִּי עַל אֵף הַמְּצִיאוֹת הָאֵימָה הַזֹּאת שֶׁל שׂוֹאָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, הָרִי שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הֵינּוּ פְּסִיק קָטָן בִּיחַס לְעוֹלָם הַבָּא, עוֹלָם הַרוּחַ, עוֹלָם הַנְּשָׁמוֹת, עוֹלָם הָאֵמֶת; שְׁכָל מָה שֶׁאֲנוּ מְכַנִּים בְּשֵׁם 'חַיִּים' בְּעוֹלָם הַזֶּה, הֵינּוּ רַק צֵל עֲלוֹב לְעֲצַמַת הַחַיִּים בְּאֱמַתָּתָם כְּפִי שֶׁנַּחֲוִים שָׁם, בְּכָל מִדָּד שֶׁהוּא. וּמִשָּׁל גְּשָׁמֵי כֶּבֶד נִתּוֹן בְּיַדֵּנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, בְּיוֹדְעֵנוּ כִּי כְּדוֹר הָאָרֶץ הוּא זְעִיר מִן זְעִיר בִּיחַס

לבריאה כלה, העצומה עד למאוד, ואם כך הוא בבריאה החמרית, קל וחמר במציאות הרוחנית.

מתוך כך מאמין אני כי אוצר נחומים בלתי מגבל יש בשמים, לא אוצר שכלתני, לא בתחום הקוגניציה, אלא אוצר של דבקות באלוקות, שביחס לנעמן ואיכותן, מתפיסות כל הנשמות, אף נשמות הנרצחים הקדושים, שהרי כלל ידוע הוא: "אשר קדשנו במצותיו". גם הבורא מחיב למצוותיו, ומה נאמר בהן? כי "עברות שבין אדם לחברו כגון החובל את חברו או המקלל חברו או גוזלו וכיוצא בהן... צריך לפיסו... עד שימחל לו" (רמב"ם הלכות תשובה ב ט). מאמין אני כי הבורא פיס ומפיס את כל אותן נשמות הקדושים. ואם אותן נשמות התפיסו, מי אני שאטור טינה על כך ואהיה (משלי כו יז) "מתעבר על ריב לא לו"? ועל כן בוחר אני בתגובתו של אהרן הכהן עליו נאמר "ידם אהרן" (ויקרא י ג) ובדרכו הלך ירמיהו ואמר "ישב בדרך וידם כי נטל עליו" (איכה ג כח).

פתח לכוון מחשבה זה מצאתי בדברי רבי נחמן מברסלב שכתב (ליקוטי מוהר"ן תנינא, לט): "מה שאמרו רבותינו, וזכרונם לברכה: 'נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא' וכן מה שכתוב 'טוב

משניהם את אשר עָדן לא היה" הדבר תמונה ואם כן על מה נברא ובודאי אין הדברים נאמרין כי אם בעולם הזה שכפי צרות עולם הזה והיסורים, שסובלין בני אדם בזה העולם כל אחד ואחד בודאי היה טוב יותר אם לא היה נברא כלל אבל בעולם הבא בודאי טוב יותר מה שנברא כי על ידי זה דיקא באין אל התכלית כנ"ל וגם אפילו בעולם הזה 'פה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא'."

שמעתי בשם חכם גדול אחד ששאל, מה ההבדל בין המאמין לכופר? וענה: שניהם מקשים את אותן הקשיות, אלא שהכופר מפסיק להאמין בשל קשיותיו, בעוד המאמין, על אף שנוותר ללא מענה, ממשיך להאמין ולשמר מצות ה', באמונתו כי "לעלא, לית תמן שאלה" (וזה, הקדמה א ב).

ואחתם שוב בתורה של רבי נחמן מברסלב, שתהא בלבי לתפלה, וכך אמר (שם, סימן סב): "'ואל שדי יתן לכם רחמים" (בראשית מג יד). "לכם" דיקא, הינו שהשם יתברך יתן לנו הרחמנות, שימסר את הרחמנות בידינו. כי אצלו יתברך יכול להיות שגם החולאת הקשה וכל היסורין, הם הרחמנות שלו. כי בודאי כל מה שהשם יתברך עושה להאדם, אפלו יסורין קשים, הכל הוא

רק רחמנות. אבל אנו מבקשים שיתן וימסר בידינו את הרחמנות. כי אין אנו מבינים הרחמנות שלו, וגם אין אנו יכולין לקבל אותו הרחמנות שלו הנ"ל. רק שהשם יתברך יתן בידינו את הרחמנות, שאנחנו בעצמנו נרחם עלינו. ואצלנו הרחמנות בפשיטות, להתרפא מן החלי, וכיוצא בזה".